

Przegląd Prawno-Ekonomiczny

REVIEW OF LAW, BUSINESS & ECONOMICS

styczeń-luty-marzec

Nr 42
(1/2018)

WYDZIAŁ ZAMIEJSKOWY
PRAWA I NAUK
O SPOŁECZEŃSTWIE | **KUL**

WYDAWCA

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II | Wydział Zamiejscowy Prawa i Nauk o Społeczeństwie
w Stalowej Woli

ADRES REDAKCJI

Redakcja „Przeglądu Prawno-Ekonomicznego” | 37-450 Stalowa Wola, ul. Ofiar Katynia 6a |
e-mail: ppe@kul.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

dr Artur Lis – redaktor naczelny (editor-in-chief) | dr David W. Lutz (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | dr Dariusz Żak – zastępcy redaktora naczelnego (associate editors) | dr hab. Grzegorz Wolak – sekretarz redakcji (administrative editor) | dr hab. Piotr T. Nowakowski – redaktor ds. międzynarodowych (international editor) | dr Filip Ciepły, dr Isaac Desta (Holy Cross College w Notre Dame, USA), dr Dorota Tokarska, dr Dominik Tyrawa, dr Timothy Wright (Holy Cross College w Notre Dame, USA) – redaktorzy tematyczni (subject editors) | dr Piotr Pomorski – redaktor statystyczny (statistical editor) | mgr Agnieszka Lis – redaktor językowy polskojęzyczny (Polish-language editor) | mgr Tomasz Deptuła (USA) – redaktor językowy anglojęzyczny (English-language editor) | prof. dr hab. Nikolaï Gołowaty (UKRAINA) – redaktor językowy rosyjskojęzyczny | dr Judyta Przyłuska-Schmitt – redaktor konsultant (consulting editor) | mgr Rafał Podlesny – redaktor techniczny (layout editor)

RADA NAUKOWA

ks. prof. dr hab. Antoni DĘBIŃSKI (Rektor KUL Lublin) | prof. dr hab. Thomas BURZYCKI (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | prof. dr hab. Wiktor CZEPUKO (Ukraina) | dr hab. Leszek CWIKAŁA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Czesław DEPTUŁA (KUL Lublin) | dr hab. Marzena DYJAKOWSKA (KUL Lublin) | abp. prof. dr hab. Andrzej DZIĘGA (Szczecin) | dr hab. Krzysztof GRZEGORCZYK (Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza w Sandomierzu) | nadkom. dr Dominik HRYSZKIEWICZ (Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie) | prof. dr hab. Aleks JULDASZEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | prof. dr hab. Marian KOZACZKA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Andrzej KUCZUMOW (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Pantelis KYRMIZOGLU (Alexander TEI of Thessaloniki, Greece) | dr hab. Antoni MAGDOŃ (KUL Stalowa Wola) | ks. prof. dr hab. Henryk MISZTAŁ (KUL Lublin) | prof. dr hab. Wojciech NASIEROWSKI (University of New Brunswick) | prof. dr hab. Jurij PACZKOWSKI (Ukraina) | prof. dr hab. Pylyp PYLYPENKO (Ukraina) | prof. dr hab. Anton STASCH (European Akademy of Technology & Management, Oedheim Niemcy) | prof. dr hab. Tomasz WIELICKI (California State University, Fresno) | ks. dr hab. Krzysztof WARCHAŁOWSKI (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego)

RECENZENCI ZEWNĘTRZNI

dr hab. Leszek BIELECKI (Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach) | dr Walenty GOŁOWCZENKO (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr hab. Mirosław KARPIUK (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr Barbara Lubas (Nadbużańska Szkoła Wyższa w Siemiatyczach) | prof. dr hab. Oleksander MEREŻKO (Ukraina) | dr Kiril MURAWIEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr Łukasz Jerzy PIKULA (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) | ks. dr hab. Tomasz RAKOCZY (Uniwersytet Zielonogórski) | dr hab. Krystyna ROSŁANOWSKA-PLICHCIŃSKA (Wyższa Szkoła Zarządzania i Ekologii w Warszawie) | dr hab. Piotr RYGUŁA (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) | dr hab. Romuald SZEREMIETIEW (Akademia Obrony Narodowej) | prof. dr hab. Jerzy Tomasz SZKUTNIK (Politechnika Częstochowska) | prof. dr hab. Dariusz SZPOPER (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr hab. Andrzej SZYMAŃSKI (Uniwersytet Opolski) | dr Agnieszka OGRODNIK-KALITA (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie)

DRUK I OPRAWA

VOLUMINA.PL DANIEL KRZANOWSKI | ul. Ks. Witolda 7-9, 71-063 Szczecin | tel. 91 812 09 08 | e-mail: druk@volumina.pl

ISSN 1898-2166 | Nakład 300 egz.

Spis treści

Artykuły

ANDRZEJ MARIAN ŚWIĄTKOWSKI *Specyficzne pojmowanie badań i metod empirycznych w prawie pracy* | 9

ANDRZEJ SZYMAŃSKI *Gdy bezprawie było prawem. Kilka przykładów dyskryminacji ludzi wierzących w Polsce Ludowej* | 39

ZBIGNIEW KLIMIUK *Metody i formy popierania polskiego eksportu w okresie międzywojennym. Bezpośrednie formy popierania eksportu (część II)* | 61

EDYTA SOKALSKA *Policentryzm jako strukturalna podstawa amerykańskiego federalizmu w recepcji Vincenta Ostroma* | 85

TOMASZ RAKOCZY *Struktury prawne i organizacyjne Kościołów Ewangelickich w zakresie środków społecznego przekazu* | 100

GRZEGORZ WOLAK *O pojęciu uprawnionego w rozumieniu art. 6 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów* | 116

ANNA WOLSKA-BAGIŃSKA *Ekonomiczno-prawne aspekty upadłości konsumenckiej* | 145

BARTOSZ BACIA, PATRYK TOPOROWSKI *Instrument wielostronny MLI – nowa era w międzynarodowym prawie podatkowym* | 159

MAŁGORZATA CHROSTOWSKA *Zagrożenie utraty stabilności systemu finansów publicznych - system ochrony zdrowia w zestawieniu ze starzejącym się społeczeństwem* | 182

MICHAŁ GRUDECKI *Kilka słów o racjonalnym przestępcy w świetle wybranych nowelizacji Kodeksu karnego z lat 2015 – 2017* | 198

AGATA BARAN *Rozwój regulacji dotyczących migracji zarobkowej w Polsce w okresie międzywojennym* | 213

TOMASZ GUZIK *Ocena instytucji ekstradycji z perspektywy ekonomicznej analizy prawa* | 240

KATARZYNA SICZEK *Strasburskie standardy rzetelnego przesłuchania małoletnich pokrzywdzonych na przykładzie skarg wniesionych przeciwko Polsce* | 256

ADRIAN ROMKOWSKI *Przepisy karne ustawy o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 r. w kontekście standardów ochrony danych osobowych w rozporządzeniu GDPR (RODO) z dnia 27 kwietnia 2016 r.* | 268

MARLENA STRADOMSKA, TOMASZ SŁAPCZYŃSKI *Przymusowe leczenie osób chorych psychicznie i uzależnionych - perspektywa prawno - psychologiczna* | 307

BARTŁOMIEJ BIGA *Ekonomiczna analiza patentu w trzech wymiarach* | 323

Glosa

SŁAWOMIR ZWOLAK *Glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 lipca 2017 r., II OSK 2766/15* | 340

Contents

Articles

ANDRZEJ MARIAN ŚWIĄTKOWSKI *Distinctive concept of empirical research orientations and methods in labour law* | 9

ANDRZEJ SZYMAŃSKI *When lawlessness became law. A few examples of the discrimination of the people believing in the Polish People's Republic* | 39

ZBIGNIEW KLIMIUK *Methods and forms of promoting Polish exports in the interwar period. Direct actions aimed at expanding the country's exports (part II)* | 61

EDYTA SOKALSKA *Polycentrism as the structural basis for American federalism in the reception of Vincent Ostrom* | 85

TOMASZ RAKOCZY *Legal and organization structures of Evangelical Churches in the area of means of social communication* | 100

GRZEGORZ WOLAK *About the Notion of Entitled Party within Article 6 of the Act of 18 October 2006 on Liquidation of Unclaimed Deposits* | 116

ANNA WOLSKA-BAGIŃSKA *Economic and legal aspects of personal bankruptcy* | 145

BARTOSZ BACIA, PATRYK TOPOROWSKI *MLI: the new era in international tax law* | 159

MAŁGORZATA CHROSTOWSKA *The risk of the loss of the stability of the public finance system - health care system in correlation with the aging society* | 182

MICHAŁ GRUDECKI *A few words about the rational offender in the light of selected amendments of the Polish Penal Code from 2015-2017* | 198

AGATA BARAN *Development of the legislation on labour migration in Poland during the interwar period* | 213

TOMASZ GUZIK *The Evaluation of Extradiction from the perspective of Economic Analysis of Law* | 240

KATARZYNA SICZEK *Strasbourg's fair trial standards regarding proceedings with examination of aggrieved minor by the example of applications against Poland* | 256

ADRIAN ROMKOWSKI *Criminal infringements of the ustawa o ochronie danych osobowych 1997 in the perspective of personal data protection standards of the General Data Protection Regulation 2016* | 268

MARLENA STRADOMSKA, TOMASZ SŁAPCZYŃSKI *Forced treatment of people who suffer from mental disorders and addicted person in legal-psychological perspective* | 307

BARTŁOMIEJ BIGA *The Economic Analysis of Patent in Three Dimensions* | 323

Gloss

SŁAWOMIR ZWOLAK *Gloss to the judgment of the Supreme Administrative Court of 6 July 2017 file ref. II OSK 2766/15* | 340

Tomasz Rakoczy

Struktury prawne i organizacyjne Kościołów Ewangelickich w zakresie środków społecznego przekazu

Legal and organization structures of Evangelical Churches in the area of means of social communication

Wprowadzenie

Do głównych Kościołów Ewangelickich, funkcjonujących w Polsce należą: Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny i Kościół Ewangelicko-Reformowany¹. Każdy z nich posiada własną ustawę wyznaniową². Wskazane akty prawne zostały promulgowane w latach 1994 i 1995, a więc po roku 1989³, w którym unormowano prawnie relację do Kościoła katolickiego. Tym samym wskazane akty normatywne były wzorowane na modelowych

¹ Według danych GUS za rok 2016 do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP należy 61.582 wiernych, nad którymi opiekę duszpasterską sprawuje 184 duchownych. Kościół ten skupia 133 jednostki kościelne. Do Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego należy 4.455 wiernych, nad którymi opiekę duszpasterską sprawuje 29 duchownych. Kościół ten cieszy się posiadaniem 42 jednostek kościelnych. Do Kościoła Ewangelicko-Reformowanego należy 3.445 wiernych, nad którymi opiekę duszpasterską roztrąca 8 duchownych. Kościół ten posiada 10 jednostek kościelnych, GUS, *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2017, s. 194.

² Ustawa z dnia 13 maja 1994r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP (Dz. U. 1994, Nr 73, poz. 323); Ustawa z dnia 30 czerwca 1995r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego w RP (Dz. U. z 1995, Nr 97 poz. 479); Ustawa z dnia 13 maja 1994r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w RP (Dz. U. z 1994, Nr 73, poz. 324).

³ Charakterystyki wskazanych ustaw dokonał T. Zieliński, *Nowa sytuacja prawna Kościołów Ewangelicko-Augsburskiego i Ewangelicko-Reformowanego w Polsce w świetle ustaw wyznaniowych z 13 maja 1994*, „Państwo i Prawo” 1994, nr 11, s. 24-33.

dla nich: ustawie o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego⁴ i późniejszym Konkordacie⁵.

Jak się jednak okazuje, za model regulacji nie posłużyła jednak kwestia środków społecznego przekazu. Nie została ona unormowana równie szeroko. Kościołowi katolickiemu, obok zagwarantowania emisji własnych programów w publicznej radiofonii i telewizji, zapewniono prawo do posiadania własnych środków społecznego przekazu⁶. Ustawy wyznaniowe wskazanych Kościołów Ewangelickich zawierają jedynie tę pierwszą gwarancję. Nie zapewniono im prawa do posiadania własnych środków przekazu⁷. Przedmiotowe prawo nie zostało także zagwarantowane na gruncie ustawy z dnia 17 maja 1989 o gwarancjach wolności sumienia i wyznania⁸. Normując prawo wszystkich legalnie istniejących Kościołów i związków wyznaniowych, ustawodawca w art. 25 wskazanej ustawy stanowi o prawie do posiadania wydawnictw i zakładów poligraficznych. Nie normuje natomiast prawa do własnych stacji radiowych i telewizyjnych, choć zapewnia prawo emisji programów poszczególnych Kościołów w publicznej radiofonii i telewizji.

Braku przedmiotowego uregulowania nie należy jednak odczytywać jako luki prawnej. Należy go raczej upatrywać w braku zainteresowania przedmiotowych Kościołów prawem do posiadania własnych środków przekazu (zwłaszcza stacji radiowych i telewizyjnych). Wskazywanie więc, że obok ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, prawo do posiadania własnych środków przekazu zostało wpisane także do ustaw, którymi rządzą się związki wyznaniowe o sytuacji uregulowanej ustawowo⁹, albo że w celu realizacji tego prawa partycypują one

⁴ Ustawa z dnia 17 maja 1989r. o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego (Dz. U. z 1989, Nr 29, poz. 154).

⁵ Konkordat między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską z dnia 28 lipca 1993 r. (Dz. U. z 1998, Nr 51 poz. 318).

⁶ Zob. rozdział 8, art. 46-51 ustawy z dnia 17 maja 1989r. o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego; zob. także art. 20 Konkordatu między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską z dnia 28 lipca 1993 r.; B. Rakoczy, *Ustawa o stosunku państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 298-317.

⁷ Zob. art. 20 ustawy z dnia 13 maja 1994r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP (Dz. U. z 1994, Nr 73, poz. 323), art. 11 ustawy z dnia 13 maja 1994r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w RP (Dz. U. 1994 Nr 73 poz. 324), art. 26 ustawy z dnia 30 czerwca 1995r. o stosunku Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego (Dz. U. z 1995, Nr 97, poz. 479).

⁸ Ustawa z dnia 17 maja 1989r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz. U. z 1989, Nr 25, poz. 155).

⁹ A. Mezglewski, *Działalność związków wyznaniowych poprzez mass media*, w: *Prawo wyznaniowe*, A. Mezglewski, H. Miształ, P. Stanisz (red.), Warszawa 2011, s. 214.

w ogólnych gwarancjach ustawy o gwarancjach sumienia i wyznania¹⁰, stanowią wnioski niesłuszne. Przedmiotu owej regulacji po prostu nie ma.

Z drugiej strony, domaganie się gwarancji prawnej do posiadania własnych środków przekazu w ustawach wyznaniowych ma już jedynie wartość historyczną. Jak bowiem słusznie twierdzi B. Rakoczy, art. 54 Konstytucji RP¹¹ zapewnia każdemu wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji¹². Tym samym wszystkie Kościoły i związki wyznaniowe, korzystają z gwarancji konstytucyjnych. Poza tym, wskazane uprawnienia (do posiadania własnych środków przekazu¹³) wynikają z ustaw szczegółowych, którymi rządzą się środki przekazu. Ustawodawca w ustawie prawo prasowe normuje, że działalność prasową może prowadzić każdy, a w przykładowym katalogu podmiotów ku temu uprawnionych wskazuje kościoły i związki wyznaniowe¹⁴. Odnośnie do działalności nadawczej, prawodawca nie zdefiniował co prawda przykładowego katalogu osób uprawnionych do jej prowadzenia¹⁵, ale wskazał, że mogą ją prowadzić m.in. osoby prawne (o ile mają siedzibę na terytorium RP)¹⁶, a do takich należą m.in. kościoły lub ich jednostki organizacyjne¹⁷.

Drugą istotną kwestią (obok prawa Kościołów do posiadania i posługiwania się środkami przekazu) jest spostrzeżenie, że funkcjonowanie środków społecznego przekazu nie może zostać pozostawione szeroko rozumianej spontaniczności. By wypełniały one swoje zadanie, konieczne jest utworzenie struktur, w tym przede wszystkim określenie właściwych osób prawnych i ich organów, a także ich kompetencji. Dzięki takim regulacjom przekaz treści będzie zaplanowany i skuteczny. W tym sensie warto zapytać, czy wskazane Kościoły posiadają struktury prawne i organizacyjne, unormowane prawem wewnętrznym, które umożliwiają planowy przekaz nauki chrześcijańskiej. Podobnie, jak w przypadku wcześniej omawianej gwarancji, odnośnie do kościołów i związków

¹⁰ J. Sobczak, *Ustawa prawo prasowe. Komentarz*, Warszawa 1999, s. 124.

¹¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997, Nr 78, poz. 483, ze zm.).

¹² B. Rakoczy, *Ustawa ...*, s. 298.

¹³ W tym miejscu warto przypomnieć, że na gruncie prawa polskiego istnieje legalny termin „prasa” wraz ze swoim definiendum, który zawiera wszelkiego rodzaju środki, w więc nie tylko potocznie rozumianą prasę, ale także radio czy telewizję, zob. art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984r. prawo prasowe (Dz. U. z 1984, Nr 5, poz. 24); J. Sobczak, *Ustawa prawo prasowe. Komentarz*, Warszawa 1999, s. 113.

¹⁴ Zob. art. 8 ustawy z dnia 26 stycznia 1984r. prawo prasowe (Dz. U. z 1984, Nr 5, poz. 24); T. Rakoczy, *Prawo Kościoła katolickiego do środków społecznego przekazu w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 roku i w Konkordatach posoborowych*, Gniezno 2005, s. 82.

¹⁵ Art. 35 ustawy z dnia 29 grudnia 1992r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 1993, Nr 7, poz. 34).

¹⁶ E. Czarny-Drożdżejko, *Ustawa o radiofonii i telewizji. Komentarz*, Warszawa 2014, s. 371.

¹⁷ T. Rakoczy, *Prawo ...*, s. 115.

wyznaniowych, przedmiotowe uprawnienie zostało wpisane do art. 25 Konstytucji RP, mieszcząc się w zasadzie autonomii Kościołów i związków wyznaniowych. Jest ono także przedmiotem art. 19 ust. 2 pkt 4 ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, stanowiącym o uprawnieniu do rządzenia się własnym prawem, zgodnie z wymaganiami prawa wewnętrznego. Kościoły, stanowiące przedmiot zainteresowania niniejszego opracowania, zgodnie z brzmieniem odpowiednich przepisów odsyłających w poszczególnych ustawach, taką gwarancją cieszą się na podstawie regulacji wpisanych we „własne ustawy”¹⁸. Na połączeniu tych dwóch gwarancji: prawa do środków przekazu i prawa do budowania struktur znajdują się zatem struktury pozostające w służbie środków przekazu. O ich obecność, poziom rozwinięcia i funkcjonowanie warto zapytać. Celem opracowania nie jest natomiast zbadanie faktycznego funkcjonowania środków przekazu wskazanych Kościołów.

1. Unormowania wewnętrzne poszczególnych Kościołów Ewangelickich

1.1. Kościół Ewangelicko-Augsburski (Luterański)

Ustawa o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w art. 9 wskazuje na organy osób prawnych Kościoła. Są nimi dla Kościoła jako całości (Synod Kościoła, Rada Synodalna, Konsystorz, Biskup Kościoła), dla diecezji (Synod Diecezjalny, Rada Diecezjalna, Biskup Diecezjalny), dla parafii (Zgromadzenie Parafialne, Rada Parafialna, Proboszcz) i dla diakonatu (Zarząd, Rada Sióstr, Rada Opiekuńcza). Ustawa nie wskazuje jednak, które z nich są organami uchwałodawczymi, a które wykonawczymi. Ustawa nie wyszczególnia także ich merytorycznych kompetencji. W pewien sposób braki te uzupełnia *Zasadnicze*

¹⁸ Zob. art. 1 ust 2 ustawy z dnia 13 maja 1994r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP: „Kościół rządzi się w swoich sprawach wewnętrznych przepisami Zasadniczego Prawa Wewnętrznego, uchwalanego przez Synod Kościoła”, art. 2 ustawy z dnia 13 maja 1994 o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Reformowanego: „1. Kościół rządzi się w swoich sprawach wewnętrznych przepisami Prawa Wewnętrznego, swobodnie wykonując swoje funkcje i cele. 2. Prawo Wewnętrzne, o którym mowa w ust. 1, jest uchwalane przez Synod Kościoła.; art. 3 ustawy z dnia 30 czerwca 1995r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Metodystycznego: „Kościół rządzi się w swoich sprawach własnym Prawem Wewnętrznym uchwalanym przez Konferencję Doroczną, swobodnie wykonuje władzę duchowną i jurysdykcyjną oraz zarządza swoimi sprawami”, zob. także T. Zieliński, *Nowa ...*, s. 27-28.

*Prawo Wewnętrzne Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 października 1996 r.*¹⁹. Według § 58 tego aktu prawnego najwyższą władzą Kościoła jest Synod Kościoła. Jest on uosobieniem Kościoła i wyrazicielem wszystkich praw Kościołowi przysługujących. Synod jest organem kolegialnym, powoływanym na pięcioletnią kadencję. Jego skład normuje § 59 Prawa Wewnętrznego. Tworzą go: Biskupi Kościoła, Generalny Wizytator nauczania kościelnego, Wiceprezes Konsystorza i kuratorzy diecezjalni, 15 delegatów księży (prezbiterów), 30 delegatów świeckich, przedstawiciel nauczycieli akademickich, przedstawicielka lub przedstawiciel diakonów, przełożeni Diakonatów, powołani przez Radę Synodalną przedstawiciele duszpasterstw środowiskowych, organizacji i stowarzyszeń kościelnych, w liczbie po jednym z każdego z nich łącznie do 5 osób. Jednym z zadań Synodu, jest podejmowanie uchwał odnośnie do podręczników nauczania kościelnego. Przy Synodzie działa także Komisja ds. środków masowego przekazu. Konstytuuje ją przewodniczący, jego zastępca oraz sekretarz (będący osobami świeckimi), a także sześciu członków (dwóch świeckich i czterech duchownych, w tym dwóch biskupów)²⁰.

Natomiast, według § 65 *Zasadniczego Prawa Wewnętrznego*, naczelną władzę administracyjną Kościoła i organ wykonawczy Synodu Kościoła stanowi Konsystorz Kościoła Ewangelickiego. W skład Konsystorza wchodzi osiem osób: Biskup Kościoła, który jest z urzędu Prezesem Konsystorza, Wiceprezes świecki, trzech radców duchownych oraz trzech radców świeckich. Pracą Konsystorza kierują Prezes, tj. Biskup Kościoła i Wiceprezes²¹. Wśród wskazanych 22 zadań Konsystorza zostało wskazane m.in.: wydawanie biuletynu urzędowego Kościoła lub prowadzenie działu urzędowego w piśmie kościelnym (pkt 13) oraz sprawowanie nadzoru nad wydawaniem czasopism i publikacji kościelnych, a także nad przygotowaniem kościelnych audycji radiowych i telewizyjnych (pkt 14)²².

¹⁹ Zasadnicze Prawo Wewnętrzne Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 października 1996 r., znowelizowanego na 7. Sesji XIII Synodu – 11.04.2015 r., <http://www.bik.luteranie.pl/files/Prawo/2015-04-11ZPW.pdf>, dostęp 6 czerwca 2016, poprzednie wersje Prawa, (w:) W. Wysoczański, M. Pietrzak, *Prawo Kościołów i związków wyznaniowych nierzymskokatolickich w Polsce*, Warszawa 1997, s. 87-106; *Prawo wewnętrzne nierzymskokatolickich związków wyznaniowych w Polsce – wybór aktów prawnych*, P. Borecki, C. Janik (red.), Warszawa 2012, s. 87-105.

²⁰ http://www.bik.luteranie.pl/pl/synod_kosciola/komisje_synodalne.html, dostęp dnia 22 marca 2017.

²¹ § 67 *Zasadniczego Prawa Wewnętrznego Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego*, A. Korczago, *Kościół Ewangelicko-Augsburski (Luterański), W drodze za Chrystusem. Kościoły Chrześcijańskie w Polsce mówią o sobie*, H. Tranda, M. Patalon, (red.), Komisja Wychowania Chrześcijańskiego Polskiej Rady Ekumenicznej, Kraków 2009, s. 60.

²² §70 *Zasadniczego Prawa Wewnętrznego Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego*.

W ramach struktur Kościoła, decyzją Konsystorza z dnia 26 maja 2001 r., został powołana struktura prawna, którą stanowi: System Internetowy Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego (SIKEA). Jego celem jest krzewienie zasad wiary, wymiana informacji pomiędzy podmiotami Kościoła i jego członkami oraz kształtowanie wizerunku Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP poprzez internet. System stanowi zespół witryn, zaangażowanych w systematyczną prezentację nauki, wiary i działalności Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP. Witryny internetowe zostały zaprojektowane przez władze zwierzchnie Kościoła, diecezji, parafii i diakonatów, ogólnopolskich duszpasterzy środowiskowych i organizacji ewangelickich. Treści prezentowane na poszczególnych witrynach Systemu, w celu promocji Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP: wykorzystują znak Systemu, cieszą się wsparciem ze strony Władz Kościoła w zakresie ochrony praw autorskich tekstów o tematyce luterkańskiej oraz prezentują ofertę Kościoła. Autorzy poszczególnych witryn mają obowiązek współpracować z organami Kościoła oraz zarządem Systemu w celu rozwoju i koordynacji polityki internetowej. Zgodnie z Regulaminem Systemu, istnieją dwa organy zarządzające SIKEA. Są nimi: Rada Programowa-Nadzorcza oraz Administrator Systemu. W skład Rady wchodzi Biskup Kościoła oraz radcy powoływani przez Konsystorz. Do kompetencji Rady należą: sprawowanie nadzoru nad Systemem, podejmowanie starań o pozyskiwanie funduszy na finansowanie działalności Systemu, podejmowanie decyzji związanych z działaniem Systemu, za wyjątkiem decyzji zastrzeżonych dla innych organów Kościoła. Do kompetencji Administratora Systemu, będącego jednocześnie Redaktorem Naczelnym, powoływanym przez Konsystorz Kościoła należy obowiązek rozwijania i aktualizowania witryny Kościoła, stwarzanie pozytywnych warunków do rozwoju i promocji witryn należących do Systemu, współpraca z władzami kościelnymi oraz redakcjami czasopism ewangelickich, prowadzenie i upublicznianie rejestru witryn Systemu, monitoring witryn ewangelickich²³.

Przy Konsystorz działa także Redakcja Programów Religijnych. Tworzy ją przewodniczący i trzech członków. Wszyscy są duchownymi²⁴.

²³ Sprawozdanie Rzecznika Prasowego Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP, dokument przekazany Autorowi.

²⁴ http://www.bik.luteranie.pl/pl/konsystorz/komisje_konsystorskie.html, dostęp 10 marca 2017.

1.2. Kościół Ewangelicko-Reformowany

Ustawa o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w art. 7 wskazuje na organy osób prawnych Kościoła, którymi dla Kościoła jako całości są Prezes Konsystorza lub Biskup, dla parafii: Prezes lub Wiceprezes Kolegium Kościelnego działający łącznie z proboszczem lub administratorem parafii. Podobnie, jak w przypadku Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego, ustawa nie wyróżnia czy wskazane organy są uchwałodawcze czy wykonawcze, ani nie normuje ich kompetencji merytorycznych. Brakujące unormowania uzupełnia prawo wewnętrzne, do którego w art. 2 odsyła przedmiotowa ustawa. Według *Prawa Wewnętrznego Kościoła*²⁵ wykonywanie kompetencji odnośnie do środków przekazu w Kościele Ewangelicko-Reformowanym spoczywa zasadniczo na Konsystorzu. Jest on organem wykonawczym Synodu, który sprawuje zarząd nad wszystkimi sprawami Kościoła, w okresie między posiedzeniami Synodu. Konsystorz jest ustanawiany na trzyletnią kadencję. Konstituuje go pięciu członków: prezes (funkcja zastrzeżona dla osoby świeckiej), biskup jako wiceprezes, radca duchowny i dwóch radców świeckich²⁶. Art. 71 *Prawa Wewnętrznego* zawiera katalog szczególnych kompetencji Konsystorza. Wśród nich znajduje się pod lit. h. prowadzenie działalności informacyjnej, w tym kontroli nad przygotowywaniem audycji radiowych i telewizyjnych pod auspicjami Kościoła, a także pod lit. i. wspieranie wydawnictw religijnych.

Niektóre z kompetencji odnośnie do środków przekazu zostały przekazane także biskupowi Kościoła Ewangelicko-Reformowanego. Prawo wewnętrzne wyróżnia jego obowiązki podstawowe, mające charakter ogólnych wskazań, a także obowiązki, które można by uznać za mające charakter „drugorzędny”. Do nich należy m.in. opiniowanie wydawnictw o treści religijnej²⁷. Jak więc wynika

²⁵ Prawo wewnętrzne Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w Rzeczypospolitej Polskiej, obowiązujące od 1 stycznia 2015 r., <http://www.reformowani.pl/index.php/czytelnia/26-prawo-wewnetrznegosciola-ewangelicko-reformowanego-rzeczypospolitej-polskiej>, dostęp 6 lipca 2016, poprzednie wersje Prawa w: *Prawo wewnętrzne Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w RP z dnia 5 maja 1991*, W. Wysoczyński, M. Pietrzak, *Prawo Kościołów ...*, s. 118- 130; *Prawo wewnętrzne ...*, s. 106 – 116.

²⁶ Konsystorz został unormowany w Rozdziale VII (art. 67-74) *Prawa wewnętrznego Kościoła Ewangelicko-Reformowanego*; zob. R. Lipiński, *Kościół Ewangelicko-Reformowany*, (w:) *W drodze...*, s. 120.

²⁷ Prawo wewnętrzne Kościoła wskazuje podstawowe obowiązki biskupa, które stanowią, zgodnie z art. 42 dbałość o to, aby Kościół wypełniał misyjne polecenie Jezusa, zachowywał czystość zwiastowania Słowa Bożego, jedność wiary i życia oraz aby wśród współwyznawców panował duch braterstwa i wzajemnej pomocy. Poza obowiązkami podstawowymi art. 43 wylicza dziesięć innych zadań biskupa, a wśród nich jako ostatnie, wskazane dotyczące środków przekazu.

z powyższego, środki przekazu w większym stopniu podlegają kompetencji Konsystorza niż Biskupa.

Na uwagę zasługuje dokument doktrynalny Kościoła o tytule: „Zarys historii i teologii Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w Polsce”²⁸. W pkt 4.2.2. przedmiotowego dokumentu, nałożono na Konsystorz obowiązek wydawania czasopisma pt. „Jednota”. Ma ono charakter religijno-społeczny. Racją wydawania i podstawową rolą pisma jest służba integracji Kościoła, którego ok. 40% członków żyje w diasporze.

1.3. Kościół Ewangelicko-Metodystyczny

Ustawa o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Metodystycznego w art. 6 wskazuje organy osób prawnych Kościoła, którymi są: dla Kościoła jako całości Rada Kościoła, reprezentowana przez jej Prezydium, a dla parafii – rada parafialna reprezentowana przez pastora. Podobnie, jak w obu wskazanych wcześniej przypadkach, brakuje ustawowego rozróżnienia na organy uchwałodawcze i wykonawcze, a także katalogu kompetencji każdego z nich. Podobnie też jak wcześniej, ustawa odsyła w art. 3 do prawa wewnętrznego, którym Kościół się rządzi. Jest nim *Prawo Wewnętrzne* z dnia 25 maja 1991 r.²⁹. Jego art. 2a stanowi o środkach, poprzez które Kościół realizuje swoje cele. Wśród nich, w katalogu otwartym, zostały wskazane: propagowanie i wydawanie Pisma Świętego; działalność wydawnicza oraz kolportaż literatury chrześcijańskiej; nauczanie religii, w tym także za pomocą prasy, książek, druków, filmów oraz środków multimedialnych; korzystanie ze środków masowego przekazu. *Prawo Wewnętrzne* akcentuje, że najwyższą normą funkcjonowania Kościoła jest Pismo święte. Pozostałe dokumenty muszą bazować na Biblii i mają wartość drugorzędą³⁰. Stąd, jak należy się spodziewać, stanowić ono będzie zasadniczy przedmiot zainteresowania środków przekazu.

²⁸ <http://www.reformowany.pl/index.php/czytelnia/116-zarys-historii-i-teologii-kosciola-ewangelicko-reformowanego-w-polsce>, dostęp 30 stycznia 2017.

²⁹ *Prawo Wewnętrzne Kościoła Ewangelicko-Metodystycznego w Rzeczypospolitej Polskiej* z dnia 25 maja 1991 r. uchwalone przez LXX Konferencję Doroczną z późniejszymi zmianami dokonanymi przez LXXV Konferencję Doroczną w dniu 15 czerwca 1996 r. i LXXIX Konferencję Doroczną w dniu 17 czerwca 2000 r. oraz LXXXIX Konferencję Doroczną w dniu 18 czerwca 2010 r., <http://metodysci.pl/o-kosciele/>, dostęp dnia 30 stycznia 2017r.; zob. także: *Prawo wewnętrzne nierzymskokatolickich związków wyznaniowych ...*, s. 117-136. Poprzednia wersja prawa z dnia 15 czerwca 1996, w: *Prawo Kościołów i związków wyznaniowych ...*, s. 139-157; E. Puślecki, *Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, (w:) W drodze ...*, s. 81.

³⁰ E. Puślecki, *Kościół ...*, s. 85.

Zgodnie z art. 26 *Prawa Wewnętrzne*, najwyższą władzą Kościoła jest Konferencja Doroczna, którą konstituują wszyscy duchowni (diakoni i prezbiterzy), wchodzący w skład Zgromadzenia Duchownych, delegaci świeccy — po jednym z każdej parafii. Jeżeli w parafii posługę duszpasterską pełni więcej duchownych ordynowanych, wówczas parafia ta ma prawo do wyboru delegatów świeckich w liczbie równej liczbie duchownych. Konferencję tworzą ponadto osoby przewodniczące stałym Komitetom kościelnym. Wszyscy członkowie Konferencji mają jednakowe prawa w zgromadzeniu synodalnym. Superintendent Naczelny ma także prawo powołania pomocniczych organów Konferencji³¹. Art. 33 *Prawa wewnętrzne* zawiera katalog jedenastu Komisji i Rad, ale żadna z nich nie ma kompetencji do środków społecznego przekazu. Katalog jest jednak otwarty. Wśród istniejących, najbardziej zbieżną kompetencyjnie z działalnością środków przekazu, biorąc pod uwagę cele funkcjonowania Kościoła, wydają się Komisje: Wychowania Chrześcijańskiego oraz Ewangelizacji i Misji.

Troska o środki przekazu została powierzona Radzie Kościoła. Stanowi ona (jak wynika z analizy *Prawa Wewnętrzne*) organ wykonawczy Kościoła, ustanawiany na sześcioletnią kadencję. Jej skład normuje art. 45 *Prawa Wewnętrzne* jako nie więcej niż siedem osób. Wskazane gremium konstituują: Superintendent Naczelny i jego Zastępca, superintendenci okręgowi, członkowie zaproponowani przez Superintendenta Naczelnego i zatwierdzeni przez Konferencję Doroczną. Superintendent Naczelny, jak głosi art. 41 *Prawa wewnętrzne*, jest Zwierzchnikiem Kościoła i ma prawo używać tytułu biskupa. Superintendent okręgowy jest natomiast duchownym, powołanym przez Superintendenta Naczelnego. Stoi on na czele okręgu (diecezji). W Polsce istnieją dwa okręgi: Zachodni z siedzibą superintendenta w Poznaniu i wschodni z siedzibą superintendenta w Warszawie³². Zadania Superintendenta okręgowego polegają, według art. 64 i 65 *Prawa wewnętrzne* na sprawowaniu nadzoru duchowego i administracyjnego nad parafiami powierzonego mu okręgu, z prawem kontrolowania dokumentacji. Jego trosce powierzone jest życie religijne okręgu, jak i nadzorowanie posługi poszczególnych pastorów. Superintendent okręgowy zwołuje i przewodniczy konferencje parafialne. W zakresie środków przekazu Rada Kościoła ma niewielkie zadanie wpisane do art. 47 lit. 1 *Prawa Wewnętrzne*, a polegające na o wykonywaniu nadzoru nad wydawnictwami kościelnymi i działalnością w zakresie środków przekazu.

³¹ E. Puślecki, *Kościół ...*, s. 83.

³² E. Puślecki, *Kościół ...*, s. 82-83.

2. Reprezentacja Kościołów Ewangelickich na forum zewnętrznym w zakresie środków przekazu

Kościół Ewangelicko-Augsburski, Ewangelicko-Reformowany i Ewangelicko-Metodystyczny mają swoich reprezentantów w zewnętrznej instytucji wyznaniowej odpowiedzialnej za środki przekazu. Stanowi nią mianowicie Komisja do Spraw Mediów przy Polskiej Radzie Ekumenicznej³³. Komisja jest ukonstytuowana z dwóch podkomisji: do spraw telewizji i do spraw radia. Każda z podkomisji ma odrębny skład personalny. Reprezentanci Kościołów mają zasadnicze dwa cele swojego działania. Po pierwsze członkowie komisji są konsultantami przy realizacji programów telewizyjnych i radiowych. Po drugie, działając wspólnie, opracowują harmonogram nabożeństw i programów emitowanych w stacjach radiowych i telewizyjnych³⁴.

Inną, zewnętrzną strukturą, skupiającą omawiane Kościoły w dziedzinie środków przekazu jest Redakcja Ekumeniczna TVP 2, powołana w dniu 1 lipca 1997r. na podstawie porozumienia pomiędzy Polską Radą Ekumeniczną i TVP S. A. Celem bezpośrednim redakcji jest przygotowywanie programów dotyczących siedmiu Kościołów zrzeszonych w Polskiej Radzie Ekumenicznej. Programy są emitowane raz w tygodniu, we wtorki w Programie 2, o godz. 6.35 oraz powtarzane w TV Polonia. Poza tym każdego roku redakcja przygotowuje transmisje lub retransmisje nabożeństw poszczególnych Kościołów w Programie 2. Nadto dwa razy w roku transmitowany jest program ogólnоекumeniczny. Plan transmisji Kościołów Ewangelickich zawiera Telegazeta Programu 2 TVP na stronie 422³⁵.

W dniu 1 stycznia 2005 r. powstała także Redakcja Audycji Religijnych Polskiego Radia. „Ekumenia”. Realizuje cztery rodzaje audycji dotyczących prezentacji Kościołów zrzeszonych w Polskiej Radzie Ekumenicznej. Są nimi: Kościoły w Polsce i na świecie – I Program Polskiego Radia, soboty, godzina 16:15³⁶. Inna audycja, to „Pięć minut nad Biblią” – II Program Polskiego Radia, soboty, godzina 07:40³⁷; Nabożeństwa Kościołów Polskiej Rady Ekumenicznej – II Program

³³ Statut Polskiej Rady Ekumenicznej, <http://ekumenia.pl/kim-jestesmy/statut-polskiej-rady-ekumenicznej>, dostęp 20 czerwca 2016r.

³⁴ <http://ekumenia.pl/komisje/komisja-mediow/>, dostęp 11 marca 2017r.

³⁵ http://www.luteranie.pl/strona_glowna/luteranie_w_radiu_i_telewizji.html, dostęp 5 maja 2016r.

³⁶ http://luteranie.pl/strona_glowna/luteranie_w_radiu_i_telewizji/koscioly_w_polsce_i_na_swiecie_2017.html, dostęp 11 marca 2017r.

³⁷ http://luteranie.pl/strona_glowna/luteranie_w_radiu_i_telewizji/piec_minut_nad_biblia_2017.html, dostęp 11 marca 2017r.

Polskiego Radia, niedziele, godz. 8.00³⁸. Nowopowstałą audycją jest Kurier Ekumeniczny – Polskie Radio 24, niedziela, godz. 00.05³⁹. Informacje o wskazanych programach zamieszczone są na stronie „Ramówki” Polskiego Radia⁴⁰. Niestety, nie zawsze Kościoły Ewangeliczne rzetelnie informują o czasie ich transmisji na własnych portalach w internecie. Żaden z Kościołów nie informuje o nowopowstałej audycji „Kurierze Ekumenicznym”⁴¹.

Wnioski

1. Kościoły Ewangeliczne na forum prawa polskiego rządzą się własnymi ustawami wyznaniowymi. W momencie ich promulgacji nie istniała potrzeba unormowania prawa tych Kościołów do posiadania własnych środków społecznego przekazu. Obecnie, mimo ich wykorzystywania, a także mimo wielokrotnego nowelizowania przedmiotowych ustaw nie pomyślano o wpisaniu przedmiotowych gwarancji do ustaw. Regulacje te pozostają na poziomie aktów prawa wewnętrznego. Ponadto, analizowane ustawy wyznaniowe, wskazują na katalogi osób prawnych omawianych Kościołów i ich organy, lecz czynią to w sposób niewystarczający. Po pierwsze dlatego, że nie rozróżniają organów uchwałodawczych od wykonawczych, ani także nie wyliczają kompetencji merytorycznych, także w zakresie środków przekazu. Wydaje się, że całościowy sposób regulacji prawnej środków przekazu nie jest właściwy, z racji na doniosłość prawną funkcjonowania środków przekazu i ewentualną odpowiedzialność prawną. Uszczegółowienie organów i ich kompetencji winno być zasadniczo przedmiotem regulacji ustawowych.

³⁸ http://luteranie.pl/strona_glowna/luteranie_w_radiu_i_telewizji/nabozenstwa_kosciolow_pre_w_polskim_radiu_2017.html, <http://www.reformowany.pl/index.php/rtv>, dostęp 11 marca 2017r.

³⁹ <http://www.polskieradio.pl/196,Ekumenia/3533,Audycje>, dostęp 11 marca 2017r; <http://www.polskieradio.pl/Portal/Schedule/Schedule.aspx?pid=7313>, dostęp 13 marca 2017r.

⁴⁰ <http://www.polskieradio.pl/Portal/Schedule/Schedule.aspx?pid=7313>, dostęp 13 marca 2017r.

⁴¹ Kościół Ewangelicko-Augsburski w zakładce „Luteranie w radiu i telewizji” nie wskazuje godziny transmisji nabożeństw, zob. http://luteranie.pl/strona_glowna/luteranie_w_radiu_i_telewizji/nabozenstwa_kosciolow_pre_w_polskim_radiu_2017.html, dostęp 13 marca 2017. Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, w zakładce „Kościół w mediach” wskazuje zgodne z „Ramówką” PR pory transmisji, zob. <http://metodysci.pl/>, dostęp 13 marca 2017r. Inne pory transmisji nabożeństw wskazuje Kościół Ewangelicko-Reformowany, zob. <http://www.reformowany.pl/index.php/rtv>, dostęp 13 marca 2017r.

2. Jak pokazuje analiza praw wewnętrznych, kompetencje odnoszące się do środków przekazu zostały powierzone zasadniczo organom wykonawczym kościelnych osób prawnych, którymi są organy kolegialne, nazywające się Konsystorzem lub Radą Kościoła. Kościół Ewangelicko-Augsburski niektóre z kompetencji przekazał także organowi ustawodawczemu. Każdy ze wskazanych organów jest powoływany na czasową kadencję. Jedynie w jednym przypadku, kompetencje dotyczące środków przekazu, zostały przekazane także (obok Konsystorza) – Biskupowi, jako organowi jednoosobowemu. Kompetencje tychże organów zostały zarysowane na dużym stopniu ogólności. Prawodawcy określają je jako sprawowanie nadzoru, prowadzenie działalności informacyjnej, opiniowanie wydawnictw czy wydawanie pisma urzędowego. Organy kolegialne, które sprawują nadzór nad środkami przekazu zostały ukonstytuowane z osób duchownych, jak i świeckich, z niewielką przewagą tych pierwszych. Są one także kadencyjne.
3. Rodzi się pytanie o funkcjonowanie odrębnych struktur pozostających w służbie środków przekazu. Na uwagę zasługuje Kościół Ewangelicko-Augsburski, który utworzył dwa ciała kolegialne działające odpowiednio przy Synodzie, jak i Konsystorzu. Interesującym wydaje się także rozstrzygnięcie Konsystorza tego Kościoła, który powołał System Internetowy, tworząc jego strukturę prawną i organizacyjną. System normuje jednakże tylko funkcjonowanie witryn internetowych, nie zajmuje się pozostałymi środkami przekazu. Prawo Kościoła Ewangelicko- Metodystycznego normuje funkcjonowanie jedenastu komisji i rad działających przy organie ustawodawczym – Konferencji Dorocznej, ale wśród nich nie ma komisji ds. środków przekazu. Taki stan rzeczy skłania ku stanowisku, że mimo deklarowanej roli Biblii i przekazu wiary, struktury pozostające w służbie środków przekazu badanych Kościołów Ewangelickich, stanowią o zróżnicowanym poziomie rozwoju. Na uwagę zasługują struktury Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego.
4. Istotnym podmiotem w zewnętrznych strukturach prawnych Kościołów Ewangelickich są ich przedstawiciele, zajmujący się środkami przekazu. Ich rola jest podwójna. Po pierwsze pełnią oni rolę ekspercką, jeśli chodzi o obecność własnego Kościoła w środkach przekazu, a po drugie, pozostając w łączności ze sobą stanowią ciało doradcze w postaci Komisji do spraw mediów przy Polskiej Radzie Ekumenicznej. Wydaje się, że do ich kompetencji należeć winno stymulowanie rozwoju funkcjonowania Kościołów w zakresie struktur prawnych i organizacyjnych.

Bibliografia

Akty normatywne prawa polskiego

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r., Dz. U. z 1997, Nr 78, poz. 483.
- Konkordat między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską z dnia 28 lipca 1993 r., Dz. U. z 1998, Nr 51, poz. 318.
- Ustawa z dnia 17 maja 1989r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, Dz. U. z 1989, Nr 25, poz. 155.
- Ustawa z dnia 29 grudnia 1992r. o radiofonii i telewizji, Dz. U. z 1993, Nr 7, poz. 34.
- Ustawa z dnia 13 maja 1994r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP, Dz. U. z 1994, Nr 73, poz. 323.
- Ustawa z dnia 30 czerwca 1995r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Metodystycznego, Dz. U. z 1995, Nr 97, poz. 479.
- Ustawa z dnia 13 maja 1994r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w RP, Dz. U. z 1994, Nr 73, poz. 324.
- Ustawa z dnia 17 maja 1989r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego, Dz. U. z 1989, Nr 29 poz. 154.
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1984r. prawo prasowe, Dz. U. z 1984, Nr 5, poz. 24.

Akty prawa wewnętrznego Kościołów

- Prawo Wewnętrzne Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego w Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 maja 1991 r. uchwalone przez LXX Konferencję Doroczną z późniejszymi zmianami dokonanymi przez LXXV Konferencję Doroczną w dniu 15 czerwca 1996 r. i LXXIX Konferencję Doroczną w dniu 17 czerwca 2000 r. oraz LXXXIX Konferencję Doroczną w dniu 18 czerwca 2010 r, <http://metodysci.pl/o-kosciele/>, dostęp dnia 30 stycznia 2017r.
- Prawo wewnętrzne Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w Rzeczypospolitej Polskiej, obowiązujące od 1 stycznia 2015 r, <http://www.reformowani.pl/index.php/czytelnia/26-prawo-wewnetrznekosciola-ewangelicko-reformowanego-w-rzeczypospolitej-polskiej>, dostęp 6 lipca 2016r.
- Statut Polskiej Rady Ekumenicznej, <http://ekumenia.pl/kim-jestesmy/statut-polskiej-rady-ekumenicznej>, dostęp 20 czerwca 2016r.
- Zasadnicze Prawo Wewnętrzne Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 października 1996 r., znowelizowane na 7. Sesji XIII Synodu – 11.04.2015r, <http://www.bik.luteranie.pl/files/Prawo/2015-04-11ZPW.pdf>, dostęp 6 czerwca 2016r.

Literatura

- Czarny-Drożdżejko E., *Ustawa o radiofonii i telewizji. Komentarz*, Warszawa 2014.
- GUS, *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2017.
- Komisja do Spraw Mediów Polskiej Rady Ekumenicznej, <http://ekumenia.pl/komisje/komisja-mediow/>, dostęp 11 marca 2017r.
- Korczago A., *Kościół Ewangelicko-Augsburski (Luterański)*, (w:) *W drodze za Chrystusem. Kościoły Chrześcijańskie w Polsce mówią o sobie*, H. Tranda, M. Patalon, (red.), Komisja Wychowania Kościoła Ewangelicko-Augsburski, <http://www.luteranie.pl/>, dostęp 5 maja 2016r.
- Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, <http://metodysci.pl/>, dostęp 30 stycznia 2017r.
- Kościół Ewangelicko-Reformowany, <http://www.reformowany.pl/index.php/czytelnia/116-zarys-historii-i-teologii-kosciola-ewangelicko-reformowanego-w-polsce>, dostęp 30 stycznia 2017.
- Lipiński R., *Kościół Ewangelicko-Reformowany*, (w:) *W drodze za Chrystusem. Kościoły Chrześcijańskie w Polsce mówią o sobie*, H. Tranda, M. Patalon, (red.), Komisja Wychowania Chrześcijańskiego Polskiej Rady Ekumenicznej, Kraków 2009.
- Mezglewski A., *Działalność związków wyznaniowych poprzez mass media*, w: *Prawo wyznaniowe*, A. Mezglewski, H. Misztal, P. Stanisławski (red.), Warszawa 2011.
- Polskie Radio, Program Ramowy, <http://www.polskieradio.pl/Portal/Schedule/Schedule.aspx?pid=7313>, dostęp 13 marca 2017.
- Polskie Radio, Redakcja Ekumeniczna, <http://www.polskieradio.pl/196,Ekumenia/3533,Audycje>, dostęp 11 marca 2017.
- Prawo wewnętrzne nierzymskokatolickich związków wyznaniowych w Polsce – wybór aktów prawnych*, P. Borecki, C. Janik (red.), Warszawa 2012.
- Puślecki E., *Kościół Ewangelicko-Methodystyczny*, (w:) *W drodze za Chrystusem. Kościoły Chrześcijańskie w Polsce mówią o sobie*, H. Tranda, M. Patalon, (red.), Komisja Wychowania Chrześcijańskiego Polskiej Rady Ekumenicznej, Kraków 2009.
- Rakoczy B., *Ustawa o stosunku państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2008.
- Rakoczy T., *Prawo Kościoła katolickiego do środków społecznego przekazu w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 roku i w Konkordatach posoborowych*, Gniezno 2005.
- Sobczak J., *Ustawa prawo prasowe. Komentarz*, Warszawa 1999.
- Sprawozdanie Rzecznika Prasowego Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP, dokument przekazany Autorowi.

Zieliński T. J., *Nowa sytuacja prawna Kościołów Ewangelicko-Augsburskiego i Ewangelicko-Reformowanego w Polsce w świetle ustaw wyznaniowych z 13 maja 1994*, „Państwo i Prawo” 1994, nr 11.

Wysoczański W., Pietrzak M., *Prawo Kościołów i związków wyznaniowych nierzym-skokatolickich w Polsce*, Warszawa 1997.

Streszczenie

Każdy z Kościołów ewangelickich, będący przedmiotem niniejszego artykułu posiada własną ustawę wyznaniową. Niestety nie reguluje ona prawa do posiadania i posługiwania się własnymi środkami przekazu. Ustawy wyznaniowe zawierają katalogi kościelnych osób prawnych i ich organów, ale nie precyzują one ich kompetencji, także w zakresie środków przekazu. Ta kwestia prawna została unormowana w regulacjach wewnętrznych, do których odsyła każda z ustaw. Jak wynika z ich analizy, zagadnienie środków przekazu stanowi kompetencję organów wykonawczych kościelnych osób prawnych. Stopień ich prawnego rozbudowania jest zróżnicowany. Interesującą regulację prezentuje Kościół Ewangelicko-Augsburski. W jego prawie wewnętrznym zostały wyodrębnione trzy podmioty, w których kompetencji leżą środki przekazu: Komisja ds. środków masowego przekazu działająca przy Radzie Synodu, Konsystorz Kościoła oraz System Internetowy Kościoła. Kościół Ewangelicko-Methodystyczny nie stworzył żadnej ze struktur w przedmiotowym zakresie, mimo możliwości jej ukonstytuowania w postaci jednej w wielu Komisji i Rad. Kościoły Ewangelickie są także reprezentowane w komisjach doradczych mediów publicznych, które zajmują się m.in. ustalaniem treści programów wyznaniowych.

SŁOWA KLUCZOWE: środki społecznego przekazu, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, prawo wewnętrzne

Summary

The opinion represented by author is that means of social communication for their existence and appropriate functioning need legal structures, especially bodies of legal persons. Every Church indicated in the paper has its own act of law. The question of means of social communications did not get the legal shape in those acts. According to internal law of the Evangelical Churches, the care about social media is undertaken by executive bodies of legal persons. The level of their acting is differentiated. The Evangelical Church of the Augsburg Confession is remarkable in that area. It created three separated bodies: Commission of Synod Council, Council of Consistory of the Church and Internet System of the Church. Despite of possibility of creating that commissions in law of Evangelical Methodist Church, no one was erected. The representatives persons working in structures of Churches are another legal form in the scape of communication

tools. They are playing the double role: being experts of social means in their own Churches and being consultative council by the Polish Ecumenical Council.

KEY WORDS: means of social communication, Evangelical Church of the Augsburg Confession, Evangelical Reformed Church, Evangelical Methodist Church, internal law

Nota o autorze

Ks. dr hab. Tomasz Rakoczy, profesor nadzwyczajny na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Zielonogórskiego